

»Mál í Norðurlondum 1986«

Føroyingar ta størstu málvitanina

Í ársritinum hjá Norrøna málstovninum, »Språk i Norden 1986«, ið kom út herfyri, sigur ein danskur málvisindamaður, Jørn Lund frá Danmarks Lærerhøjskole, at føroyingar hava ta størstu málvitanina av øllum Norðurlandatjóðunum, og danir ta minstu. Í eini samroðu við Sosialin segði Jørn Lund, at máltilvitan hjá eini tjóð veksur, ta ið málið er í vanda av fremmandum árinum, ið ávirka ta málsliga og tjóðskaparliga støðið. Máltilvitan hevur sostatt einki við málkunneika at gera, men er eitt samfelagsligt fyrbrigdi. Lund visti á, at máltilvitanin hjá donum oftani er vaksin í tjóðskaparligari krepputið.

Vanvirða islendingar nýnorskt?

Í ársheftinum hjá Norrøna málstovninum, ið inniheldur fyrilesttar, sum norrønar málvisindamenn hildu á eini stevnu í Løgumkleystri í Suðurjútlandi seinasta heyst, verður eisini hildið upp á, at islendingar vanvirða nýnorskt og at teir ikki meta tað sum eitt siðmentað mál, men sum eitt slag av primitivum málfori. Hesin pástandur man helst vera nokk so óvantaður fyri teir nógvu islensku stuðlarnar av nýnorskum.

Ímillum fyrilesararnar vóru Kjell Venås úr Norøgi, Jóhan Hendrik W. Poulsen úr Føroyum og fleiri. Felagsevnið fyri stevnuna var »Tað mál-samfelagsliga støðið í Norðurlondum«.

Føroyingar størstu tilvitan

Jørn Lund tosaði um máltilvitan í norðarlondum og setti sær fyrri at flokka hesi londini eftir teirra máltilvitan. Tær tjóðir í Norðarlondum, sum sam-

bært Lund hava ta størstu tilvitanina um mál sitt, eru føroyingar, síðani norðmenn, harnæst teir finnar, sum tosa svenskt, síðani finnar og sviar og seinast danir. Islendingar, samar og grønlendingar eru ikki uppi í hesi flokk-anini, tí Lund sigur seg ikki hava nóg nágrein-ligar upplýsingar, serliga úr Íslandi. Hann heldur kortini, at máltilvitanin hjá islendingum er vaksin í seinastuni. Visandi til norska málfrøðingin Helge Sandøy sigur Lund, at islenski ungdomurin ikki longur trýr uppá søgurnar um tað reina islenska málið, og at islenskir ungdomar nýta fremmand orð og morfologiskar (bendingarfrøð-ligar) nýgerðir. Lund sigur, at menn kunnu kjakast um, antin máltilvitanin hjá islendingum er vaksin av hesum ávum ella um hon bert hevur fingið nýggja stevnu.

Spottar mál-røktarroyndir

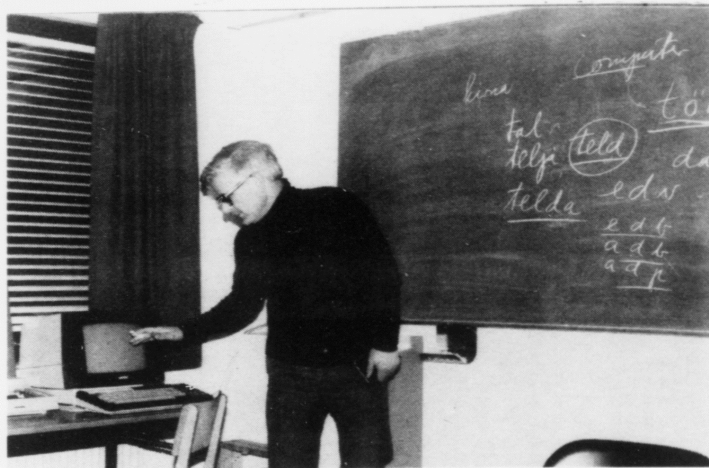
Tann gitni norsk málvisindamaðurin Kjell Venås tosaði eisini um islenskt og føroyskt í sinum fyrilestri. Hann er sera beiskur móttvegis islendingum og tosar vanvirðisliga um royndir teirra innanfyri málrokt og islenska orðagerð á heimligum støði. Hann sigur, at í málspurningum eru islendingar ógvuliga sjálvsentraðir og nalvaskoðandi, ja, uppáftur verri enn Trondheimsfólk.

Venås visir til ónavngivnar keldur, ið søgdu honum, at islendingar yvirhøvur vanvirða nýnorskt og halda, at tað liggur langt frá tí einasta rætta, sanna, heilaga og gudgíva mál-inum, islenskum. Sum ein eyðkendur talsmann fyrri hesa áskoðan nevni Venås Halldor Laxness. Hann sigur, at Laxness heldur upp á, at tey, ið nýta nýnorskt eru sinnis-sjúk, og at nýnorskt bert kann sammetast við mál-

føri hjá buskmonnum í Afrika. Tað er neyvan neyðugt at greiða frá, at Venås skrivur sjálvur á nýnorskum.

Venås tosar eisini háð-andi um islenskar málfrøðingar, frá teimum, sum skrivaðu fyrstu málfrøðiritgerðina (í 1100-tal-inum) til ein tann fremsta islenska málfrøðingin í dag, Baldur Jónsson, lektor, sum eisini var á stevnu í Løgumkleystrinum. Venås nevni teir allar »skolastikarar« (skúla-spekingar). Hann spottar eisini málroktarroyndir í Føroyum og sigur, at tá talan er um »purismu« eru føroyingar uppáftur katólskari enn sjálvur pávin, t.e. islendingar. Í sambandi við føroyska orðagerð á heimligum støði sigur hann, at um tað nakrantíð eydnast at fáa føroyingar at nýta orð sum »teld« og »teldu« í staðin fyrri »edb« (ella »komputari«), tá hava málroktarmenn megnað tað, sum Ása-Tór ikki megnaði, at glima við Elli kerling og sígra.

etj.-

Frá einum málfrøði á Fróðskaparsetrinum, har Jóhan H. W. Poulsen fyrri fyrstu ferð kom við nýggja orðinum telda

Norski málvisindamaðurin Kjell Venås er sera beiskur móttvegis islendingum og tosar vanvirðisliga um royndir teirra innanfyri málrokt og orðabókagerð á heimligum støði. Í samband við føroyska orðagerð á heimligum støði sigur hann, at um tað nakrantíð eydnast at fáa føroyingar at nýta orð sum »teld« og »teldu« í staðin fyrri »edb« (ella »komputari«), tá hava málroktarmenn megnað tað, sum Ása-Tór ikki megnaði, at glima við Elli kerling og sígra

Norski málvisindamaðurin Kjell Venås spottar málroktarroyndir í Føroyum og sigur, at tá talan er um »purismu« eru føroyingar uppáftur katólskari enn sjálvur pávin, t.e. islendingar